

Ullrich Junker

**Kolumna maryjna, ołtarz
św. Barbary i kaplica
św. Krzyża kościoła katolickiego
pw. świętych Erazma i
Pankracego w Jeleniej Górze**

**© im Januar 2023
Ullrich Junker
Mörikestr. 16
D 88285 Bodnegg**

Rok XXXVII

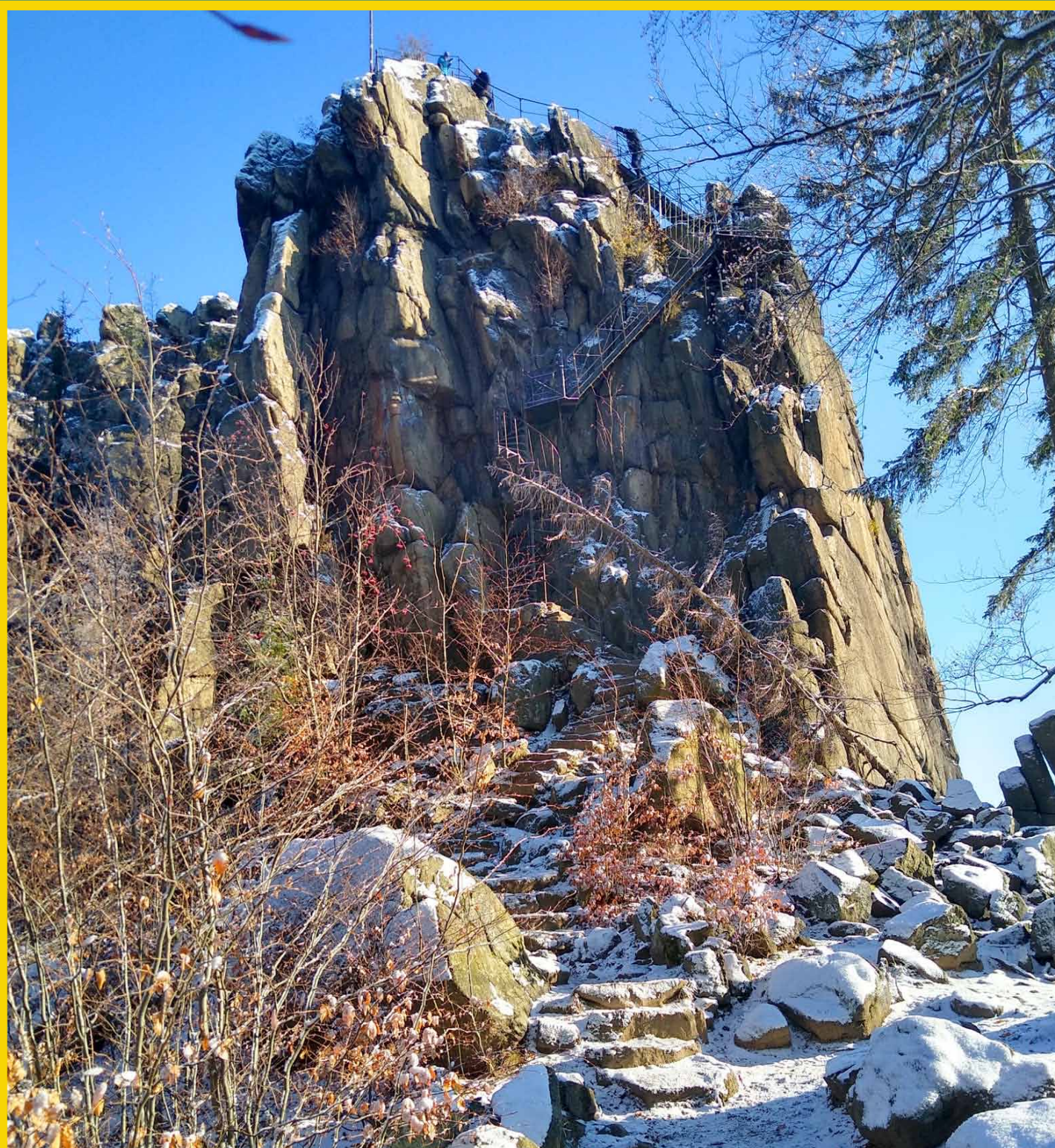
Nr e-195 (391)

Styczeń 2023

NA SZLAKU

Turystyka – Krajoznawstwo – Góry

Magazyn turystyczno-krajoznawczy

zamordowana. Z przywołanej wcześniej relacji naocznego świadka wynika, że kobietę zabito w jednym z gospodarstw, natomiast na tabliczce umieszczono informację, że zamordowana ona została w *tym miejscu*. Brak też wzmianki o tym, że została tu pochowana.

Skąd powyższe rozbieżności? Być może mowa tu o innych przypadkach. Z pewnością wydarzeń takich było więcej, gdyż czas powojenny do bezpiecznych nie należał.

To czadrowskie upamiętnienie zamordowanej kobiety, do dziś zadbane i otoczone opieką, jest miejscem wyjątkowym i wartym tego, aby tu przystanąć i zadumać się nad cierpieniem zwykłych ludzi uwikłanych w okrucieństwa wojny i jej skutki.

Marian Gabrowski

Przypisy:

- 1 <https://czadrow24.pl/nowy-krzyz-przy-sciezce-rowerowej>
- 2 <https://czadrow24.pl/tragiczna-historia-mordu-przy-sciezce-rowerowej>
- 3 <https://czadrow24.pl/tajemnica-krzyza-w-czadrowie>
- 4 Vogt K., *Nach 50 Jahren ehrender Nachruf für eine Ermordete*, [w:] *Schlesischer Gebirgsbote*, nr 11/1995, s. 212.
- 5 Pazgan M., *Kamienna Góra jako polski ośrodek władz administracyjnych w latach 1945-1950*, [2020], s. 142.

Kolumna maryjna, ołtarz św. Barbary i kaplica św. Krzyża kościoła katolickiego pw. świętych Erazma i Pankracego w Jeleniej Górze

W maju 2016 r. rozpoczęto odrestaurowywanie kolumny maryjnej, epitafiów i balkonu po zachodniej stronie kościoła katolickiego pw. świętych Erazma i Pankracego w Jeleniej Górze. Balkon nad pięknym renesansowym portalem pochodzi z XVIII w. i prawdopodobnie został wzniesiony, aby można było wygłaszać stąd kazania do wiernych zgromadzonych wokół kolumny maryjnej. Sama kolumna została ustawiona w roku 1712.

Kolumnę maryjną oraz epitafia przewieziono do Krakowa i obecnie poddane są renowacji. Treść napisów na epitafiach była nadal dobrze czytelna. Niestety, części liter inskrypcji łacińskiej wyrytych na wszystkich czterech bokach cokołu kolumny maryjnej na skutek procesu wietrzenia nie można było odczytać. Restauratorzy poprosili krajowego konserwatora Wojciecha Kapałczyńskiego o pomoc w sprawdzeniu, czy inskrypcje znajdują się być może w jego archiwum. Nie znaleziono ich, niestety, a Kapałczyński zwrócił się w tej sprawie do autora tego eseju i po kilkukrotnych poszukiwaniach odkryto je na szczęście w tomie 4. Jeleniogórskiej Kroniki Davida Zellera.

Kolumna maryjna

„W roku 1712 jeleniogórski proboszcz Caffart zlecił ustawienie przed dużą bramą kościoła błogosławionej Matce Boskiej, świętej dziewicy Maryi, wysoką kolumnę z kamienia. Od 8 grudnia 1712, z inicjatywy jezuitów będących wówczas jeszcze w Jeleniej Górze, podczas świąt maryjnych śpiewano tutaj Litanię Loretańską. Kolumna jest zwieńczona figurą Niepokalanie Poczętej. Cokół ukazuje herb fundatora. Kolumna została odrestaurowana w roku 1898. Po stronie wschodniej cokołu odczytać można napis w języku niemieckim podający rok renowacji 1898 (Ren.v.H.V 1898)”.

Na czterech bokach cokołu widnieje łacińska inskrypcja. Inskrypcje po stronie zachodniej i wschodniej tworzą chronogram (Chronogram to zdanie lub inskrypcja, najczęściej w języku łacińskim, w którym wszystkie występujące litery, będące zarazem liczbami w systemie rzymskim (I, V, X, L, C, D, M) po zliczeniu dają rok wydarzenia, do którego odnosi się chronogram. Liczby są najczęściej przy tym wyróżnione graficznie jako duże litery i/lub złożone).

Duże litery po stronie zachodniej mają wartość liczb 3424 (=2x1712), a po stronie wschodniej wartość liczb 1712. Dwie liczby wskazują rok postawienia kolumny.

Poszukując świadectw działalności Caffarta, dr Stefania Żelazko i ja znaleźliśmy jego herb przy ołtarzu św. Barbary oraz jego epitafium

**Kolumna
maryjna z figurą
Św. Marii**

Ółtarz św. Barbary

Jest on ufundowany przez proboszcza Caffarta. Dowodzi tego napis: DIVae Barbarae agonizantIVM Patronae ConseCrat A. I. F. C. (św. Barbarze, patronce umierających, dedykowany przez Andreeasa Jacobusa Ferdinanda Caffarta. Litery, oznaczające zarazem liczby, podają rok 1713 jako rok postawienia ółtarza), nad obrazem przedstawiającym św. Barbarę widzimy herb Caffarta, powyżej obraz ukazujący Chrystusa z książętami Apostołów, św. Piotrem i św. Pawłem. Antepedium jest pięknie wyrzeźbione i ukazuje na środku koronę męczenników.

Ółtarz św. Barbary

Herb rodziny Caffart

**Św. Barbarze, patronce umierających, dedykowany przez Andreeasa Jacobusa Ferdinanda Caffarta. Litery, oznaczające zarazem liczby, podają rok 1713 jako rok postawienia ółtarza:
DIV + I + IVM + C + C = 1713**

przód strona zachodnia:

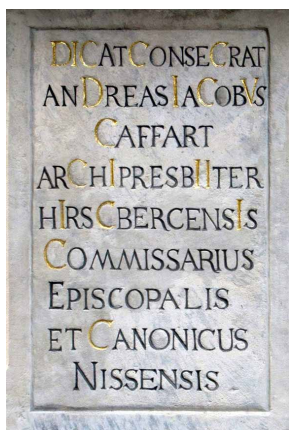
Ku czci
Matki Boskiej bez
grzechu pierworodnego,
która nie
zgrzeszyła w Adamie

po prawej stronie od kolegium jezuickiego lub strona północna

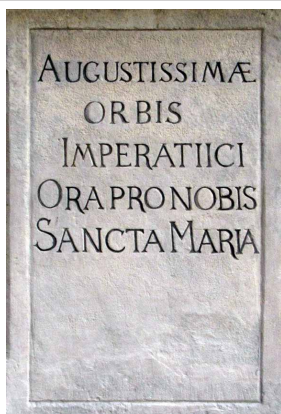
Wspólnej
Wybawczyni
świata,
naszej
szczególnej
opiekunce miasta

z tyłu kościoła lub strona wschodnia

Poświęcono
i dedykowano
przez Andream
Jacobusa
Caffarta,
Arcykapłana
Jeleniej Góry
komisarza biskupiego
i kanonika Nysy

po lewej stronie od ulicy Schildergasse lub strona południowa

Wywyższona
Królowo
świata,
módl się za nami,
Święta Maryjo!

Napisy na cokole kolumny maryjnej

Kaplica św. Krzyża

Po prawej stronie nawy kościoła dobudowana jest kaplica św. Krzyża. Jej darczyńcą jest proboszcz Pancks, następca Caffarta, mający w tej kaplicy również swój nagrobek. Przy ołtarzu czytamy: „Wyremontowano na koszt kupca Roberta Weiganga”. Nagrobek Caffarta stoi w kaplicy po prawej stronie. Widoczne jest jego malowane na miedzi popiersie. Sam jest autorem napisu nagrobnego.

Litery oznaczające liczby wskazują rok 1720 jako rok wzniesienia krypty i tablicy. Pod kaplicą św. Krzyża znajduje się krypta dla księży, powiększona w roku 1936. O spoczywających tutaj jeleniogórskich księżach przypomina płyta z piaskowca, osadzona w podłodze w roku 1936, zawierająca następujące dane:

Andreas Jacobus Caffart, † 1.12.1721.

Johannes Leopold Gulitz, † 27.11.1751.

Benedikt Orttmann, † 16.3.1769.

Constantin Pauli, † 5.3.1795.

Johannes Putze, † 8.11.1817.

Piękny konfesjonał obok zwieńczony jest figurą Nepomucena, za nią nadbudowa dawnego ołtarza.

Sta Viator
Et Vivi Mortui
lege Cenotaphium
quod
Crucifixi Magistri
Discipulus posuit.
Vivus
Ut ejusdem pedibus se totum substerneret
Mortuus
Usque ad crucem fidelis
Andreas Jacobus Ferdinandus Caffart
Archipresbyter primum Zirckwicii, Frankensteinac
Praepositus et Archipresbyter in Wintzig,
Archidiaconus et Curatus Lignicii
Protonotarius Apostolicus
Canonicus Nissae.
Commissarius Episcopalis
Actualis Archipresbyter et Parochus Hirschbergae.
His in muniis
Vivens
Deo Ecclesiae et Proximo
Mortuus
Uni sibi
Sub ara Crucis
Terminum elegit laborum
SVb qVa LoCVLVM paranDo
Demum
se et sua locando
Victurus sine termino
Obit
Crucifixo Commortuus
Ao 1721, 1. 12. Aetatis an

Epitafium Caffarta

(Przechodniu, zatrzymaj się przy pustym grobie żywego zmarłego i przeczytaj o tym, co za życia postawił uczeń ukrzyżowanego Mistrza, aby po swojej śmierci paść całkowicie do Jego stóp, aż po krzyż wierny. A.J.F. Caffart. Arcykapłan, najpierw w Cerekwicy, w Żąbkowicach Śl. proboszcz i arcykapłan w Wińsku, archidiacon i kurator w Legnicy, protonotariusz apostolski, kanonik Nysy. Komisarz biskupi, obecnie arcykapłan i proboszcz w Jeleniej Górze; sprawując te funkcje dla Boga, Kościoła i Bliźnich, wybrał dla siebie po śmierci ołtarz św. Krzyża jako ostatni cel swoich trudów, pod nim przygotował swoją kryptę; aby żyć bez końca, umarł z Ukrzyżowanym. W roku 1722 dnia 1 grudnia, w wieku 58 lat)

Ullrich Junker